

Asia: 3173/040300/2023

Kuuleminen vahvistuspäätösluonnoksesta maakaasun siirtoverkkotoiminnan valvontamenetelmiksi valvontajaksoilla 2024 - 2027 ja 2028 - 2031

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot

LAUSUNTO

Energiavirasto on toimittanut Gasgrid Finland Oy:lle lausuntopyynnön suuntaviivoista, jotka koskevat sähkö- ja maakaasuverkkotoimintojen valvontamenetelmiä valvontajaksoilla 1.1.2024 – 31.12.2027 sekä 1.1.2028 – 31.12.2031. Gasgrid kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi suuntaviivoista ja toteaa lausuntonaan seuraavaa. Lausunto ei sisällä salassa pidettäviä tietoja.

Maakaasun käyttö Suomessa on puolittunut vuonna 2022 kohonneiden kaasun hintojen ja Venäjän hyökkäyssodan takia. Suhteellisesti tämä pudotus oli kaikista EU-maista suurin. Ennusteiden mukaisesti epävarmuus käytön määrän vähenemisen ja voimakkaan volatiliteetin suhteen lisääntyy seuraavillakin valvontajaksoilla esimerkiksi geopolittisen epävarmuuden ja Suomen hiilineutraalisuustavoitteiden vauhdittamana. Huoltovarmuuden takaavaa maakaasun siirtoverkkoa on kuitenkin edelleen ylläpidettävä vuosien 2024-2031 valvontajaksoilla ja tällöin valvontamenetelmien on mahdollistettava toimitusvarman maakaasun siirtoverkon operointi ja kehitys. Lisäksi seuraavina vuosikymmeninä energiajärjestelmien säätö-, joustavuus- ja varastointitarpeet kasvavat. Tällöin maakaasuverkostosta kehitetty mahdollisimman puhdas metaanijärjestelmä voi ominaisuuksiltaan olla kriittisessä roolissa.

VALVONTAMENETELMIEN VALMISTELUTYÖ

Energiavirasto esittää erittäin merkittäviä muutoksia tuleviin valvontamenetelmiin koskien erityisesti maakaasun siirtoverkon arvon määräytymisperiaatteita. Lisäksi tämä varsin huomattava muutos on lisätty uutena kohtana 2. suuntaviivoihin verrattuna keväällä lausunnolla olleisiin ensimmäisiin suuntaviivoihin.

Gasgrid tukee Energiaviraston työtä valvontamenetelmien kehittämiseksi mutta samanaikaisesti pyytää huomioimaan merkittävien muutosten osalta riittävän laajan selvitystyön ja vaikutusten kokonaisarviointin tärkeyden. Verkon arvostusmenetelmien muutosehdotuksesta ei ole käyty aikaisempaa vuoropuhelua sidosryhmien kanssa ja kuulemiseen nyt varattu aika jättää varsin lyhyen ajan vaikutusten analysointiin kokonaisvaltaisesti ja pitkällä aikavälillä. Valmistelutyön nopeus herättää lisäksi kysymyksen vaikutusarvioinnin riittävydestä ja muutoksen riskeistä esimerkiksi tulevien investointitarpeiden näkökulmasta. Sääntelyn ennakoitavuus ja vakaus valvontajaksojen välillä on keskeistä myös tulevien vihreää siirtymää tukevien verkkoinvestointien rahoituksen suunnittelussa.

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu omaisuus ja pääoma

JÄLLEENHANKINTA-ARVO

Aikaisemmissa maakaasun siirtoverkon valvontamenetelmissä verkon arvon määrittäminen on perustunut nykyhetken markkina-arvoa mallintavaan jälleenhankinta-arvon käsitteeseen ja tästä poistoilla oikaistuun nykykäyttöarvoon. Gasgrid pitää nykyisten valvontamenetelmien mukaista määritystapaa perusteltuna.

Verkon arvon määritystavan muuttaminen pohjautumaan historialliseen hankintamenoon muuttaa merkittävästi sekä valvontamallin peruslähtökohtia että ohjausvaikutuksia. Esitetyllä verkon arvon määrittämistavalla ei tosiasiallisesti malli ei kuvaisi enää itse valvontamenetelmissäkin tavoiteltua jälleenhankinta-arvoa vaan mekaaniseen inflaatiolaskentaan pohjautuvaa arviota verkon hankintahetken arvosta.

Gasgridin alustavan arvion mukaisesti siirtoverkon taannehtiva arvonalennus olisi lopullisesta toteutustavasta riippuen noin -25 %. Tämän kokoluokan laskulla olisi huomattava vaikutus yhtiön keräämään kohtuulliseen tuottoon ja täten Gasgridin kykyyn hoitaa siirtoverkon haltijaan kohdistettuja velvoitteita.

Gasgrid pitää nykyisiä valvontamenetelmiä tältä osin oikeellisina ja nyt esitettyä muutosta perusteettomana. Valvontamenetelmien kokonaisuuden toimivuuden ja ohjausvaikutusten vuoksi on tulevaisuudessakin tärkeitä, että verkon arvon määrittely perustuu jatkossakin jälleenhankinta-arvosta laskettuun nykykäyttöarvoon.

Kohtuullinen tuottoaste

MAAKAASUN SIIRTOVERKON LISÄRISKIPREEMIO

Maakaasun siirtoverkkotoiminnan lisäriskipremio on palautettu verrattuna 1. lausuntokierroksen suuntaviivoihin ja Gasgridin mielestä parametrin palautus valvontamenetelmiin antaa oikeamman kuvan toiminnan erityisriskeistä. Komponentin on kuitenkin ehdotettu laskevan aikaisemmasta 1,7 %:sta 0,9 %:iin. Emme pidä laskua perusteltuna, sillä maakaasuliiketoimintojen riskisyys ei ole puolittunut aikaisempiin valvontajaksoihin verrattuna.

Maakaasun volyymit ovat Suomessa tosiasiallisesti laskeneet voimakkaasti sekä Venäjän hyökkäyssodan markkinoille aiheuttaman epävarmuuden että fossiilisten polttoaineiden korvattavuuden takia vihreän siirtymän edetessä. Balticconnector-siirtoverkoston vaurioituminen on jälleen kerran tehnyt maakaasun saatavuuteen liittyvistä erityisriskeistä huomattavan ajankohtaisia.

Täten Gasgrid ei pidä maakaasun lisäriskipreemion pienentämistä perusteltuina ja esittää sen pitämistä nykyisten valvontamenetelmien mukaisesti 1,7 %:n tasolla.

Laatukannustin

-

Tehostamiskannustin

-

Investointikannustin

-

Innovaatiokannustin

-

Muuta

SUOMEN YHTEISKUNNALLE TÄRKEÄ SIIRTYMÄ PUHTAASEEN TALOUTEEN

Ehdotuksen suurin strateginen riski valvonnanalaisille yhtiöille ja Suomen toimintaympäristölle liittyy toimintaympäristön luotettavuuden, ennakoitavuuden ja suunnitelmallisuuden heikkenemiseen. Tästä eteenpäin aina 2050-luvulle saakka Eurooppaan tulee kohdistumaan merkittävä puhtaiden investointien ja niiden mahdollistamien työpaikkojen aalto. Tämän taustalla on hiilineutraaliustavoitteet, jotka vaativat fossiilisten raaka- ja polttoaineiden korvaamista puhtailla. Suomen energiajärjestelmän nykytila ja puhtaiden energialähteiden potentiaali riittää esimerkiksi yli 10 % koko Euroopan vetytarpeista.

Kaasu- ja sähköinfrastruktuurit tulevat olemaan tässä avainasemassa. Niiden keskeisiin arvoa luoviin elementteihin kuuluvat kilpailukykyisten markkinoiden luomisen lisäksi mm.:

- Vastapuoli- ja aikatauluriskien vähentäminen, mikä nopeuttaa investointeja.
- Puhtaiden energialähteiden hajautuneisuus luo kasvavan tarpeen kysynnän ja tarjonnan yhdistäville energiainfrastruktuureille.

- Energiainfrastruktuurit mahdollistavat myös kaikkien joustavuus- ja varastointiratkaisujen tehokkaan hyödyntämisen – kaasuissa esimerkiksi putki- ja kausivarastoinnin kannalta on uniikkeja ominaisuuksia.
- Hyvät, luotettavat ja ennakoitavat energiainfrastruktuurit ovat kriittinen osa yhteiskunnan houkuttelevuutta, huoltovarmuutta ja resilienssiä.

Suomessa on ollut erittäin laadukas ja ennakoitava investointiympäristö. Viime vuosikymmeninä sähkö- ja kaasuinfrastruktuureihin kohdistunut toimialojen kehittyminen valvontamenetelmien tukemana on tuonut monia hyötyjä:

- Sähkön ja kaasun siirto- ja jakeluhinnat ovat pysyneet asiakkaille kohtuullisena Euroopan tasolla, kun verrataan niitä suhteessa laatuun, verkkotiheyteen ja ostovoimaan.
- Energian tarjontaa voidaan liittää tehokkaasta siirto- ja jakeluinfrastruktuureihin, mikä lisää markkinoiden likviditeettiä ja nopeuttaa vihreää siirtymää. Esimerkiksi tällä hetkellä Euroopassa odottaa verkkoon pääsyä useita satoja gigawatteja uusiutuvan sähkön investointeja.
- Toimintaympäristö on houkutellut investointeja sekä verkkoinfrastruktuureihin että esimerkiksi tuuli- ja aurinkovoimaan.
- Suomeen on kehittynyt ainutlaatuinen sähköverkkorakentamisen palvelu- ja urakointiekosysteemi, mikä on johtanut tehokkaihin investointeihin, on kilpailuedun lähde tulevaisuudessa ja mikä voi vaarantua investointien pysähtyessä.

Nyt ehdotuksen merkittävimmät muutokset uhkaavat suorien vaikutusten lisäksi heikentää suurta luottamusta, mitä Suomen infrastruktuurisektorilla on kansainvälisesti ollut investointi- ja rahoitusnäkökulmista. Tämä luottamuksen heikentyminen ei kohdistu ainoastaan säänneltyihin infrastruktuureihin vaan pahimmassa tapauksessa välillisesti koko vihreän siirtymän eri arvoketjuihin. Erityisen suuri vaikutus on sillä, jos merkittäviä muutoksia ryhdytään tekemään ennakoimattomasti ja puutteellisin vaikutusarvioinnein. Kaasujen siirtoverkon arvostukseen ehdotetuilla muutoksilla on suora negatiivinen vaikutus puhtaiden kaasujen siirtymän ja toisaalta maakaasun huoltovarmuutta ylläpitävien investointien toteuttamiseen.

Yhteenvedona Gasgrid tukee valvontamallien jatkokehitystyötä mutta erityisesti maakaasun siirtoverkon arvostusmenetelmän osalta Gasgrid kuitenkin ehdottaa nykyisen toimintatavan säilyttämistä.

Gasgrid Finland Oy - Gasgrid Finland Oy:n kontakti: Petri Dahlström

Asia: 3173/040300/2023

Kuuleminen vahvistuspäätösluonnoksesta maakaasun siirtoverkkotoiminnan valvontamenetelmiksi valvontajaksoilla 2024 - 2027 ja 2028 - 2031

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot

Energiavirasto on varannut sidosryhmille mahdollisuuden lausua vahvistuspäätösluonnoksista maakaasun siirtoverkkotoiminnan hinnoittelun kohtuullisuuden valvontamenetelmiksi liitteineen. Energiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteamme lausuntonamme seuraavaa. Lausuntomme ei sisällä salassa pidettäviä tietoja.

YLEISET HUOMIOT

Energiavirasto esittää erittäin merkittäviä muutoksia valvontamenetelmiin suhteessa nykyisiin valvontamenetelmiin sekä keväällä lausunnolla olleisiin ensimmäisiin suuntaviivoihin. Esitetyt menetelmät vaarantavat puhtaan siirtymän edellyttämän verkkojen kehittämisen ja niillä on erittäin merkittävä negatiivinen vaikutus verkkoyhtiöiden talouteen. Muutokset uhkaavat kriittisen infrastruktuurin jatkuvaa kehittämistä, jolla on myös negatiivinen vaikutus huoltovarmuuteen. Esitetyt merkittävät uudet muutokset hyvin lähellä menetelmien vahvistamista murtavat verkkoyhtiöiden toimintaedellytykset sekä investointiympäristön ennakoitavuuden ja pitkäjänteisyyden.

Kun ensimmäiset suuntaviivat olivat lausunnolla maaliskuussa 2023, Energiateollisuus esitti huolen valvontamenetelmien vaikutuksista yhtiöiden investointikyvykkyyteen, jolla on keskeinen rooli puhtaan siirtymän mahdollistamisesta Suomessa seuraavien 8 vuoden aikana. Samalla Energiateollisuus korosti lausunnossaan, että verkkoyhtiöt tarvitsevat pitkäjänteisen ja ennakoitavan sääntely-ympäristön kyetäkseen vastaamaan verkkojen käyttäjien tarpeisiin. Nyt esitetyt muutokset ovat käytännön vaikutuksiltaan täysin päinvastaiset näiden lausumiemme päätavoitteiden kanssa.

Suomessa kaasuverkkojen ja sähköverkkojen hinnoittelun ja tuoton sääntely perustuu samoihin tavoitteisiin ja valvontamenetelmiin, jotka ovat hyvin lähellä toisiaan molemmilla toimialoilla. Kaasuverkkoihin sovellettavilla valvontamenetelmillä on samat tavoitteet kuin sähköverkkoihinkin sovellettavilla menetelmillä. Nyt esitetyt menetelmät eivät toteuta sähkömarkkinalain esitöihin (HE 20/2013) kirjattuja tavoitteita, joiden mukaan ”verkkopalveluiden hinnoittelun tulisi turvata verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämä kohtuullinen tulo-rahoitus ja vakavaraisuus. Tulot saisivat siten kattaa verkon ylläpidon, käytön ja rakentamisen kohtuulliset kustannukset sekä antaa sijoitetulle pääomalle kohtuulliseksi katsottavan tuoton.”

Nyt esitetyt muutokset heikentävät perustavalla tavalla yhtiöiden toimintaedellytyksiä ja investointikykyä. Kaasuverkoissa investoinnit liittyvät esimerkiksi metaanipäästöjen vähentämiseen, verkkojen turvallisuuden ylläpitämiseen ja myös puhtaan siirtymän edellyttämiin biokaasulaitosten liittämisinvestointeihin ja vedyn jakelu- ja siirtoverkkoihin. Näköpiirissä on verkkoinvestointien toteuttamisen vaikeutuminen radikaalisti.

Merkittävimmät esitetyt muutokset koskevat verkon arvon määrittämisperiaatteiden muuttamista sekä kohtuullisen tuottoasteen määrittämisperiaatteiden muuttamista. Näin merkittävien muutosten esittäminen vain kaksi ja puoli kuukautta ennen seuraavien 8 vuoden valvontamenetelmien vahvistamista on kohtuutonta. Muutoksista ei ole käyty lainkaan vuoropuhelua sidosryhmien (esim. sidosryhmäneuvottelukunta) kanssa. Valmisteluprosessi on tältä osin vakavasti epäonnistunut ja sidosryhmien kannalta kohtuuton.

Myös kuulemiseen varattu kohtuuttoman lyhyt aika huomattavan lähellä menetelmien voimaantuloa uhkaa verkkoyhtiöiden kykyä tasavertaisesti suoriutua riittävän perusteellisesti vaikutusten arvioinnista. Energiavirasto arvioi omassa vaikutustenarvioinnissaan riittämättömästi ja suppeasti vain yhtiöiden hinnoitteluvaran muutosta. Välittömien taloudellisten vaikutusten lisäksi olisi yhtä tärkeää tietää mallin ohjausvaikutukset verkkoyhtiöiden toimintaan ja verkkojen kehittämiseen koko seuraavien valvontajaksojen aikana. Myöskään vaikutuksia yhtiöiden kykyyn hoitaa tulevia velvollisuuksiaan tai saada riittävää rahoitusta ei ole arvioitu.

Suomessa verkkoihin on tähän asti ollut mahdollista investoida yhteiskunnan ja asiakkaiden tarpeisiin vastaamiseksi. Kohtuullisen hinnan ja laadukkaan verkkopalvelun tulee olla tavoitteena myös tulevaisuudessa. Esitetyt menetelmämuutokset ohjaavat arvioidemme mukaan päinvastaiseen suuntaan ja esitetyillä, investointikyvykkyyttä merkittävästi heikentävillä menetelmillä verkoista uhkaa muodostua yhteiskunnan puhtaan siirtymän este.

Vakaa sääntely-ympäristö on kriittisin edellytys sille, että verkkoinvestoinnit voidaan suunnitella ja toteuttaa pitkäjänteisesti. Vastaavasti valvontamenetelmien muutokset on valmisteltava ennakoivasti ja huolella pitkälle aikavälille perustuen laadukkaaseen vaikutustenarviointiin.

Esitämme seuraavaksi yksityiskohtaiset muutosesityksemme ja niiden perustelut.

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu omaisuus ja pääoma

VERKON ARVON MÄÄRITTELYTAPA

Merkittävin esitetty muutos 1. suuntaviivoihin nähden koskee verkon arvon määrittämisperiaatteiden muuttamista. Valvontamenetelmissä verkon arvon määrittäminen on perustunut nykyhetken markkina-arvosta määritetyn jälleenhankinta-arvon ja siitä edelleen johdetun nykykäyttöarvon määrittämiseen. Emme kannata esitettyä verkon arvon määrittelytavan muuttamista vaan pidämme ensimmäisten suuntaviivojen ja nykyisten valvontamenetelmien mukaista määrittelytapaa perusteltuna.

Verkon arvon määrittelytavan muuttaminen muuttaa merkittävästi valvontamallin peruslähtökohtia ja ohjausvaikutuksia. Näin suuri periaatetason muutos olisi vaatinut huolellisen valmistelun riittävällä aikataululla, sidosryhmien osallistamisen muutoksen valmisteluun ja arviointiin sekä huomattavasti nyt esitettyjä kattavammat vaikutustenarvioinnit.

Energiaviraston uudessa verkon arvon määrittämisperiaatteita koskevassa esityksessä on useita ongelmia valvontamenetelmien muodostaman kokonaisuuden toimivuuden kannalta, kuten:

1. Menetelmien mukainen verkon arvo ei kuvaisi nyt eikä tulevaisuudessa verkon käypää markkina-arvoa, joka on kirjattu vaatimuksena myös sähkömarkkinalain esitöihin.
2. Vanhojen yksikköhintaluetteloiden käyttö johtaa vanhan verkon osalta verkon arvon määrittämisen epätarkkuuden kasvamiseen.
3. Nykykäyttöarvossa verkon ikätekijä tulee huomioiduksi kahdesti.
4. Esitys aiheuttaa välillisiä vaikutuksia tehostamiskannustimeen, joita ei ole käsitelty esitetyissä menetelmissä.
5. Esitys käsittelee inflaatiota ristiriitaisesti ja jättää huomioimatta toimialan tuottavuuden kehittymisen.

Esitetyllä verkon arvon määrittämistavalla määritetty ”jälleenhankinta-arvo” ei tosiasiallisesti kuvaisi enää jälleenhankinta-arvoa vaan arviota verkon historiallisesta hankintahetken arvosta. Vaikutus näkyy Energiaviraston omassakin vaikutustenarvioinnissa tasapoistoa merkittävästi pienentävänä. Nyt voimassa olevien valvontamenetelmien mukaan tasapoiston tarkoitus on mahdollistaa riittävien korvausinvestointien tekeminen. Mikäli ”jälleenhankinta-arvo” määritettäisiin esitetyllä tavalla, ei tasapoisto tosiasiallisesti mahdollista riittävien korvausinvestointien toteutusta.

Esitetyllä verkon arvon määrittämistavalla määritetty ”nykykäyttöarvo” ei tosiasiallisesti kuvaisi enää nykykäyttöarvoa vaan arviota verkon historiallisesta hankintahetken arvosta ikävähennettynä. Koska esityksen mukainen ”jälleenhankinta-arvo” huomioisi jo iän vanhojen yksikköhintojen käytön kautta, tulisi komponentin ikä huomioitua kahdesti. Ohjausvaikutukseltaan tämä kannustaisi investoimaan verkkoon komponenttien ikäjärjestyksessä eikä tarveperusteisesti. Ohjausvaikutus ohjaisi siten lyhentämään todellisia pitoaikoja.

Yhtiöiden investointikyky heikkenee radikaalisti, mikäli verkon arvo ei kuvaa enää verkon käypää arvoa vaan historiallista rakentamiskustannusta. Lisäksi esitys johtaisi takautuvasti jo tehtyjen investointien kannattavuuden heikkenemiseen.

Energiavirasto perustelee esitettyä muutosta tilaamansa konsulttiselvityksen (DFC Economics: Rate-base adjustment for inflation in energy networks regulation) johtopäätöksillä. Pidämme konsulttiselvityksessä tehtyjä johtopäätöksiä osittain puutteellisina ja kontekstista irrotettuina. Konsulttiselvitys esittää teoreettisen tarkastelun, jonka sovellettavuutta suomalaisen valvonnan kokonaisuuteen ja sen historialliseen kehitykseen sekä toimintaympäristön olosuhteisiin ja suomalaisten verkkojen kehitystarpeisiin ei ole selvityksessä analysoitu. Kokonaisuutta ei myöskään ole analysoitu Energiaviraston perusteluissa tai vaikutusten arvioinnissa. Konsulttiselvitys jättää esimerkiksi huomioimatta suomalaisen verkkotoiminnan yksikköhintojen kehityksen viimeisen 10 - 12 vuoden ajalta ja toimialan tehostumisen.

Konsulttiselvityksessä esiin tuotu näkemys inflaation kaksinkertaisesta huomioimisesta Energiaviraston nykyisissä valvontamenetelmissä ei ole perusteltu, kun huomioidaan suomalaisen valvonnan todelliset vaikutukset edellisillä valvontajaksoilla. Konsulttiselvityksessä inflaation arviointi perustuu oletukseen, että yksikköhinnat seuraisivat inflaatiota ja yksikköhintapäivitysten yhteydessä inflaatio tulisi huomioiduksi tuottopohjassa. Konsulttiselvitys ei kuitenkaan huomioi toimialan tehostumista ja tuottavuuskehitystä.

Konsulttiselvitys esittää myös vaihtoehtoisia ratkaisuja menetelmiksi. Mikään konsulttiselvityksen esittämistä vaihtoehtoista ei nähdäksemme toteuta menetelmille asetettuja tavoitteita, sillä niissäkään ei ole huomioitu toimialan tehostumista ja tuottavuuskehitystä. Konsulttiselvityksen esityksiin ylipäättään liittyy perustavanlaatuinen ongelma toimintaympäristön ennakoitavuuden murenemisesta sekä kattavien vaikutustenarviointien mahdottomuudesta annetussa ajassa.

Nykyisten valvontamenetelmien mukaisella päivittyviin yksikköhintoihin perustuvalla verkon jälleenhankinta-arvon määrittämisellä ja mallilla kokonaisuudessaan on ollut kannustava vaikutus verkkotoiminnan tehokkuuden ja tuottavuuden kehittymiseen. Verkkotoiminnan tuottavuuden parantuminen hyödyttää sekä asiakkaita, että toimialaa kokonaisuutena. Puhtaan siirtymän mahdollistaminen sekä toimitusvarmuustavoitteiden saavuttaminen edellyttävät merkittäviä määriä sekä korvausinvestointeja että uuden verkon rakentamista. Tämän edellytyksenä ovat yhtiöiden riittävät taloudelliset edellytykset, jota ilman tuottavuuskehitystä ei synny. Nykymuotoisissa

valvontamenetelmissä verkon käyttäjät ovat hyötäneet tuottavuuskehityksestä yksikköhintapäivitysten kautta. Nykyinen valvontamenetelmien kokonaisuus ja pitkäjänteinen ja ennakoitava regulaatio ovat rakentaneet yhtiöille vahvan kannusteen tehostaa toimintaa, joka on pitkällä aikavälillä asiakkaiden etu.

Pidämme nykyisiä valvontamenetelmiä tältä osin perusteltuina ja oikeellisinä ja nyt esitettyä muutosta perusteettomana.

Esitetty muutos johtaisi epätarkoituksenmukaisesti siihen, että suuri osa nykyisistä ja tulevista investoinneista muuttuisi kannattamattomiksi. Esitetty muutos rapauttaisi yhtiöiden tuottopohjan pitkällä aikavälillä ja tekisi siten korvausinvestoinnit liiketaloudellisesti kannattamattomiksi. Esitetty muutos muuttaa perustavalla tavalla mallin rakennetta ja kaikkia vaikutuksia mallin ohjausvaikutuksiin ei ole tässä aikataulussa edes mahdollista tehdä riittävän kattavasti.

Pidämme valvontamenetelmien ohjausvaikutusten, yhtiöiden investointikyvykkyuden varmistamisen sekä mallin kokonaisuuden toimivuuden vuoksi välttämättömänä, että verkon arvon määrittely perustuu jatkossakin tosiasialliseen jälleenhankinta-arvoon ja nykykäyttöarvoon.

KERTYNYT POISTOERO KAASUVERKON HYÖDYKKEISTÄ - KÄSITTELY SITOUTUNEESSA PÄÄOMASSA

Toistamme ensimmäisten suuntaviivojen yhteydessä kommentoimamme näkemyksen, että poistoerokäsittely tulee säilyttää nykyisellään. Esitetty muutos ei varmista menetelmien veroneutraaliutta eikä erilaisissa konsernirakenteissa toimivien yhtiöiden tasapuolista kohtelua veropoistojen ja kumulatiivisen poistoeron osalta.

Nykyisten menetelmien mukainen poistoeron käsittelytapa on selkeä ja kannatettava, sillä lopputulos on tuottopohjan osalta sama riippumatta, siitä kirjataanko verkon poistoeroa vai tehdäkö tulosta. Nykyiset valvontamenetelmät ovat siis verolainsäädännön näkökulmasta neutraalit. Pidämme tärkeänä, että valvontamenetelmät säilyvät veroneutraaleina, eikä poistoeron hyödyntämistä investointikyvyn parantamiseksi estetä verkkoliiketoiminnassa. Suuntaviivoissa esitetty muutos asettaisi verkkoyhtiöt eriarvoiseen asemaan verotuksen näkökulmasta suhteessa muihin pääomavaltaisiin, kilpailluilla markkinoilla toimiviin yrityksiin.

KORVAUSINVESTOINTIEN PURKUKUSTANNUKSET

Energiavirasto esittää edelleen merkittävää muutosta purkukustannusten käsittelyyn. Esityksellä on negatiivinen vaikutus sekä tulevien, että takautuvasti myös aiemmin toteutettujen purkujen osalta.

Muutoksella rankaistaisiin takautuvasti perusteettomasti yhtiöitä nykyisten menetelmien periaatteiden noudattamisesta.

Toistamme ensimmäisten suuntaviivojen yhteydessä kommentoimamme näkemyksen, ettei purkukustannusten käsittelytapaa ole perusteltua muuttaa esitetyllä tavalla. Pidämme nykyisten valvontamenetelmien mukaista käsittelytapaa perustelluimpana tapana käsitellä purkukustannukset.

Huomautamme uudelleen, että verkkoa uusittaessa tai korvattaessa purkukustannukset ovat olennainen osa investointia. Korkein hallinto-oikeus on päätöksessään (KHO: 2018:67) todennut että purkukustannukset kuuluvat osaksi korvausinvestointeja: ”Vanhan rakennuksen purkukustannuksilla [...] on katsottava olevan yhteys suoraan ja välittömästi nyt kysymyksessä olevaan toimintaan, jossa yhtiöllä on tarkoitus rakentaa purettavan rakennuksen tilalle uudisrakennus. Purkukustannusten on katsottava olevan osa arvonlisäverolain 31 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettua kiinteistöön kohdistuvaa rakennustyötä.” Esitetty uusi käsittelytapa on tämän korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen vastainen. Esitys myös johtaisi siihen, että verkonhaltijoilla ei ole mahdollisuutta saada kaasumarkkinalain mukaista kohtuullista tuottoa tekemilleen investoinneille korvausinvestointeihin kuuluvien purkukustannusten osalta. Kohtuullisen tuoton varmistamiseksi aktivoidut purkukustannukset tulee voida jättää sidottuun pääomaan tai vastaavasti menetelmien tulee tarjota samansuuruinen korvauksen sallittujen operatiivisten kustannusten kautta.

Mikäli purkukustannukset kirjataan operatiivisiin kustannuksiin, tulevien purkukustannusten osalta on varmistettava, että operatiivisten kustannusten sallittua tasoa voidaan kasvattaa purkukustannuksia vastaavalla määrällä.

Kohtuullinen tuottoaste

Maakaasun siirtoverkkotoiminnan lisäriskipreemio laskisi esitetyissä valvontamenetelmissä aikaisemmasta 1,7 %:sta 0,9 %:iin. Emme pidä laskua perusteltuna, sillä maakaasuliiketoimintojen riskisyys ei ole laskenut vastaavasti aikaisempiin valvontajaksoihin verrattuna. Tältä osin viittaamme ensimmäisiin suuntaviivoihin annettuihin yksityiskohtaisempiin alan lausuntoihin ja siihen, että maakaasun volyymit ovat tosiasiallisesti laskeneet voimakkaasti aivan lähihistoriassa sekä voimakkaan hintavaihtelun että maakaasun korvattavuuden (vaihtoehtoisten polttoaineiden ja energiaratkaisujen) takia. Voimakas hintavaihtelu on liittynyt usein maakaasun saatavuuteen liittyviin riskeihin, jotka ovat korostuneet Euroopan turvallisuustilanteen takia.

Laatukannustin

-

Tehostamiskannustin

-

Investointikannustin

Pidämme esitettyä verkon arvon määrittystavan muutosta kohtuuttomana ja ohjausvaikutuksiltaan kokonaistavoitteiden vastaisena myös investointikannustimen näkökulmasta myös kaasujen siirron osalta. Voimassa olevien valvontamenetelmien mukaan tasapoiston tarkoitus on mahdollistaa riittävien korvausinvestointien tekeminen. Tämä on ollut periaatteena myös aiemmissa menetelmissä. Mikäli tasapoisto ei perustuisi enää verkon jälleenhankinta-arvoon, tasapoisto ei tosiasiallisesti mahdollista riittävien korvausinvestointien toteutusta. Pidämme tätä merkittävänä periaatteellisena muutoksena valvontamenetelmien tavoitteisiin ja näemme välttämättömänä, että verkon arvon sekä tasapoiston nykymenetelmien mukainen määrittystapa säilytetään. Kaasujen siirtoverkoissa tällä ennakoidaan olevan erityistä merkitystä tulevana vuosikymmeninä, kun puhtaiden kaasujen siirtoinfrastruktuuritarpeet lisääntyvät merkittävästi.

Innovaatiokannustin

-

Muuta

Lopuksi kiitämme vielä mahdollisuudesta lausua vahvistuspäätösluonnoksista maakaasun siirtoverkkotoiminnan hinnoittelun kohtuullisuuden valvontamenetelmiksi liitteineen.

Lehto Ina
Energiateollisuus ry

Asia: 3173/040300/2023

Kuuleminen vahvistuspäätösluonnoksesta maakaasun siirtoverkkotoiminnan valvontamenetelmiksi valvontajaksoilla 2024 - 2027 ja 2028 - 2031

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot

Suomen Omakotiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua Energiaviraston vahvistuspäätösluonnoksesta maakaasun siirtoverkkotoiminnan valvontamenetelmiksi valvontajaksoilla 2024 - 2027 ja 2028 - 2031.

Omakotiliitto on Suomessa alan ainoa valtakunnallinen pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden edunvalvonta- ja palvelujärjestö, joka edistää pientalovaltaista elämänmuotoa. Olemme yleishyödyllinen ja poliittisesti sitoutumaton kansalaisjärjestö. Liitossa on noin 230 jäsenyhdistystä, joissa on yhteensä yli 70 000 henkilöjäsentä (kotitaloutta). Suomessa on noin 1,2 miljoonaa pientaloa, joissa asuu lähes 2,7 miljoonaa ihmistä, ja noin 0,5 miljoonaa vapaa-ajan asuntoa, joita käyttää noin 2,4–2,9 miljoonaa mökkiläistä.

Omakotiliitto ei lausu maakaasun siirtoverkkotoimintaan liittyvästä valvontamallista vaan keskittyy lausunnossaan sähkön jakeluverkkoyhtiöiden valvontamalliin.

Kunnioittavasti

Suomen Omakotiliitto ry

Marju Silander Ari Rehnfors

toiminnanjohtaja puheenjohtaja

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu omaisuus ja pääoma

-

Kohtuullinen tuottoaste

-

Laatukannustin

-

Tehostamiskannustin

-

Investointikannustin

-

Innovaatiokannustin

-

Muuta

-

Silander Marju
Suomen Omakotiliitto ry

Asia: 3173/040300/2023

Kuuleminen vahvistuspäätösluonnoksesta maakaasun siirtoverkkotoiminnan valvontamenetelmiksi valvontajaksoilla 2024 - 2027 ja 2028 - 2031

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot

Kiitos lausuntopyynnöstä. Suomen sähkökäyttäjät ry ei anna asiasta lausuntoa, koska edunvalvontaamme ei kuulu kaasumarkkinat.

Suomen sähkökäyttäjät ry:n (ELFi) päämääränä on edistää sähköä ostavien teollisuuden, kaupan ja palvelualan yrityksen asemaa energiamarkkinoilla, edistää kilpailua ja tarjontaa energian tuotannossa ja myynnissä sekä edistää energiamarkkinoiden toimintaa yleisesti. ELFi tavoittelee avoimia toimivia sähkömarkkinoita, jolloin aktiivisilla sähkön käyttäjillä ja tuottajilla olisi yhtäläiset mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa sähkömarkkinoiden toimintaan. Edustamiemme yritysten osuus koko Suomen sähkönkulutuksesta on noin 20 %.

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu omaisuus ja pääoma

-

Kohtuullinen tuottoaste

-

Laatukannustin

-

Tehostamiskannustin

-

Investointikannustin

-

Innovaatiokannustin

-

Muuta

-

Kuokkanen Pasi
Suomen Sähkönkäyttäjät ry